

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2016

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Biosfär
VÄNERSKÄRGÅRDEN
KINNEKULLE

Rapport 2017:1

BIOSFÄROMRÅDE VÄNERSKÄRGÅRDEN MED KINNEKULLE

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ORGANISATION.....	2
KALENDERÅRET 2016	3
BIOSFÄROMRÅDETS VERKSAMHET 2016: Inspirera mera!	4
HÅLLBAR NÄRINGS LIV	4
KUNSKAP OCH UTBILDNING.....	6
MARKNADSFÖRING OCH SYNLI GGÖRANDE	12
SÄRSKILDA HÄNDELSER	16

BILAGA: Begreppsordbok

OM BIOSFÄROMRÅDE VÄNERSKÄRGÅRDEN MED KINNEKULLE

Den 2 juni 2010 utsåg Unesco* (FN:s organ för utbildning, vetenskap och kultur) Vänerskärgrården med Kinnekulle till biosfärområde. Vi fick därmed i uppdrag att bidra till en hållbar utveckling genom att hitta **lokala lösningar på globala utmaningar**. Biosfärområdet drivs som en ideell förening och våra verksamheter engagerar många olika människor, organisationer och näringar. Genom att använda de goda exemplens makt, inspirerar vi till en utveckling som är långsiktigt hållbar, där ekologisk, ekonomisk och social välfärd är i fokus. Utvecklingen av biosfärområdet sker i samverkan mellan Götene, Lidköping och Mariestads kommuner. www.vanerkulle.se

ORGANISATION

Styrelse

Ordinarie ledamöter

Lennart Bergquist, Ordförande, Privat

Åsa Karlsson, Götene kommun

Rune Skogsberg, Mariestads kommun

Jonas Krantz, Lidköpings kommun

Vakant/Sophia Olander, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Michael Nylander, Svenska Insjöfiskarens Centralförbund

Kent Boström, Naturskyddsföreningen

Susanna Harjula, Vänermuseet/Lars Runnquist Göteborgs Universitet

Carl-Fredrik Svederberg, Läckö Kungsgård

Ersättare Ingrid Axelsson, Hellekis Trädgårdscafé & kök

Susanne Andersson, Götene kommun

Nils Farken/Leif Udéhn Mariestads kommun

Frida Nilsson, Lidköpings kommun

Johanna Stenberg, Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Sten-Gunnar Steénson, Sportfiskeklubben

Björn Broberg, Ideell sektor

Lars Runnquist, Göteborgs Universitet

Mikael Larsson, Sörgården Göttorp

Revisorer

Olof Janson, Götene

Lena Garre, Mariestad

Revisorsuppleant: Lisbeth Nysten-Persson, Lidköping

Föreningens ekonomiska redovisning, skattebetalningar och deklaration sköts av anlitad bokföringstjänst.

Valberedning

Lars Wallberg, Mariestad, sammankallande/Sofia Svensson, Mariestad

Magnus Fredricson, Götene, sammankallande efter föreningsstämma i oktober

Yvonne Träff, Lidköping

KALENDERÅRET 2016

Medlemmar

Under detta verksamhetsår har föreningen haft 81 medlemmar, varav 41 nya. Det är en ökning i antal medlemmar motsvarande 19% jämfört med 2015.

Medlemmarna fick medlemserbudanden från företag, rabatterat pris på Caminos Stora Hållbarhetsdag, samt erbjudande om att kostnadsfritt delta på föredrag som Biosfärområdet arrangerade.

Styrelsemöten

Styrelsen har sammankallats 9 gånger under året, årsmöte med konstituerande möte och föreningsstämma undantaget.

Årsmöte

Årsmötet hölls den 5 april 2016 på Röda Kvarn i Lidköping. Inbjuden föredragshållare var Daniel Mendoza, grundare av tidskriften Good News Magasin "Nordens enda magasin som fokuserar på det positiva".

Extra föreningsstämma

Den 26 oktober 2016 hölls en extra föreningsstämma. På stämman gjordes fyllnadsval och fastställande av ändringar i föreningens stadgar. Mötet inleddes med ett föredrag av Ulrika Lindahl, utvecklingsstrateg på Mariestads kommun, om Test- och demonstrationsplats Mariestad som är en satsning för att utveckla världens första modellområde som demonstrerar hållbara transportlösningar.

Styrelseutbildning/Studieresa

Biosfärkontoret och fyra av styrelsens ledamöter deltog på Caminos Stora Hållbarhetsdag 2016: *Tipping Points – så tändar vi gnistan!* Det var ett framåtblickande och lösningsorienterat event som inspirerade, väckte nya tankar och som gav möjlighet till nya spännande möten. Under dagen belystes hållbarhetsutmaningar och vad som händer när individer, samhället, företag eller organisationer plötsligt vänder och slår in på en annan riktning, samt processer och faktorer som är avgörande för att få till viktiga förändringar.

Styrelsekonferens i Östra Vätterbranterna

Alla biosfärområden i Sverige är unga och har olika förutsättningar för hur de bäst möter uppdraget att vara ett internationellt modellområde för hållbar samhällsutveckling. För att dela erfarenheter och lära av varandra, bjöds representanter från biosfärorganisationerna i samtliga svenska biosfärområden och biosfärkandidater till en styrelsekonferens i Bunn. Den 27-28 september deltog fyra styrelseledamöter samt koordinatören i konferensen.

Studiebesök

Biosfärkontoret tar emot studiebesök. Vid varje besök, informerar vi om vår verksamhet, arbetssätt, organisation och/eller något särskilt projekt.

Under 2016, har vi haft besökare från bl.a. Skottland, England, Svenska Unescorådet, Naturvårdsverket, biosfärkoordinatörer i Sverige, LAB190/Västarvet, ideella föreningar, m.fl.

Personal

Under året har kontoret haft 2,3 anställda. En tillsvidareanställning har avslutats och en ny person har tillsvidareanställts. I övrigt inga personalförändringar.

Praktikanter

Sofia Hagberg – Förslag till utställning av bidragen till designtävlingen.

BIOSFÄROMRÅDETS VERKSAMHET 2016: Inspirera mera!

Under 2016 var verksamhetens mål att inspirera mera. Verksamheten ska leda till att fler människor och organisationer agerar för ett hållbart samhälle och bidrar till att möta FN:s globala hållbarhetsmål – Agenda 2030*. Tre temaområden var särskilt prioriterade för verksamheten: Hållbart näringsliv, Kunskap och utbildning, samt marknadsföring och synliggörande.

HÅLLBAR NÄRINGSLIV

Biosfärområdets verksamhet ska inspirera aktörer inom näringslivet till att stärka de hållbara dimensionerna i sin värdegrund. Genom en starkare profilering, kan näringslivet dra affärsmässig nytta av de möjligheter Unescoutnämningen innebär.

Under 2016 inleddes en riktad satsning som syftade till att öka medvetenhet och kunskap om Biosfärområdet, liksom näringslivets engagemang för hållbarhetsfrågor. Under året har Biosfärområdet rekryterat 20 nya medlemmar från näringslivet och sex starka företag var sponsorer med påvisat ställningstagande för biosfärområdet och hållbarhet vid föreläsning med Jesper Caron. Verksamhetens mål och resultat för 2016 var:

MÅL: Ökad grad av hållbarhetsprofilering inom näringslivet

Arbetet med näringslivet har gett ökad dialog mellan Biosfärområdet och näringslivet samt nyckelpersoner i framför allt Götene och Mariestads kommunala organisationer. Detta är en förutsättning för det fortsatta arbetet som syftar till att bidra till ökad grad av hållbarhetsprofilering. Kontaktytor och öppningar har skapats för att på sikt möjliggöra ett nätverk, erfarenhetsutbyte, inspiration och dynamiska arenor/mötesplatser för utveckling av kunskap och strategier i Biosfärområdet. Tillgänglighet och öppningar för spontana möten och samtal har skapats genom initiativ och direkt medverkan vid inbjudningar till aktiviteter som t ex föredrag på näringslivsfrukostar, företagsluncher, näringslivsmässa i Götene mm.

MÅL: Fler företag uttrycker i sin marknadsföring att de är verksamma i ett biosfärområde

Vår uppsökande verksamhet som inleddes den 1 juni, har resulterat i att några fler företag numera berättar om Biosfärområdet för andra och använder vår logga på hemsida eller i informationsmaterial. Flera företag beskriver att Unescos biosfärutnämning kan utgöra en styrka för hållbarhetssatsningar i samarbeten utanför

Biosfärområdet, nationellt samt i internationella kontakter och flera organisationer och personer beskriver att Unescos biosfärutnämning kan ses som förstärkning vid ansökningar om hållbarhetsprojekt. Dessutom har flera företagare beskrivit att Unescos biosfärutnämning och att ingå i ett modellområde för hållbar utveckling stärker dem i offerter och upphandlingar.

MÅL: Värdet av Biosfärområdets GULLD-fond ökar

"GULLD-fondens ändamål är att stödja enskilda och organisationer som i Biosfärområdets anda finner, skapar eller visar lokala lösningar på globala utmaningar i praktiken, så att goda förutsättningar skapas för kommande generationer att leva och verka i Biosfärområdet."

Under 2016 har värdet på biosfärområdets GULLD-fond ökat med 350%. Ökningen beror på sponsring och biljettintäkter, samt genom ett beviljat utvecklingsbidrag från Grevillis fond.

MÅL: Insatser som GULLD-fonden har beviljat genomförs

Biosfärområdets styrelse har beviljat två projektansökningar till GULLD-fonden. Beviljade medel motsvarar 8,5% av GULLD-fondens värde. De har båda genomförts och slutredovisats:

- 1) Energieffektiviserande åtgärder av belysning. Sökande: Tidavads IF
- 2) Miniambassadörer – Avstamp Kinnekulle. Sökande: Hållbart avstamp Ek. förening.

Foto: Under en dag i Råbäck fickasylsökande barn lära om geologi projektet Miniambassadörer som delfinansierats av GULLD-fonden. Fotograf Peter Larkin.

MÅL: Strategi för Biosfärområdets roll mot näringslivet

Biosfärområdets styrelse har utsett en arbetsgrupp. Denna arbetar med att ta fram en övergripande strategi för Biosfärområdets roll mot näringslivet. Arbetsgruppen har också tagit fram mer konkreta idéer om inledande aktiviteter inom satsningen. Det

har i gruppen konstaterats att det är betydelsefullt att inledningsvis arbeta med att lyfta fram de goda exempel inom biosfärområdets näringsliv som redan arbetar aktivt med hållbarhet på olika sätt. Genom att belysa dessa, kan fler få upp ögonen för betydelsen av att se över hållbarhetsperspektivet i sina verksamheter. Vi vill också erbjuda bra föreläsare och förebilder som kan inspirera näringslivet att agera ännu mer hållbart. Strategin handlar i första skedet om att lyfta fram de som redan arbetar på hållbara sätt, och parallellt och på sikt även utmana företag att kliva framåt mer.

Strategin som vi har valt handlar mycket om att bygga relationer med näringsidkarna. I första skedet erbjuds företagen, genom möte med vår processledare för näringslivet, att få mer kunskap om Unescos biosfärutnämning. Vi välkomnar dem att bli medlem i föreningen, med möjlighet att använda vår biosfärlogga. Företagen erbjuds också att vara gästskribent hos oss och på så vis både berätta om sina hållbara initiativ för en målgrupp som är medveten om hållbarhetsfrågor samtidigt som de gör reklam för ditt företag. Vid ett första möte har vi också dialog kring hur företagen arbetar idag. Utifrån detta speglas de på ett positivt sätt gällande de satsningar som redan görs. I samtalet introduceras idén om att vara med och generera ytterligare hållbara satsningar genom GULLD-fonden. Företagen erbjuds att få en inspirationsstund/föreläsning om Biosfärområdet till sin personal och/eller vid kundmöte.

Genom arbetsgruppens arbete har även framkommit konkreta idéer om aktiviteter som t ex möjligheten att ha en utställning på naturum Vänerskärgrården. Vi har ansökt om medel för detta och har första fasen täckt genom John Hedins stiftelse. Vi har via den fått 75 000kr som täcker förstudiefasen; tidsperioden 2017-01-01 – 2017-03-01.

Mötena med arbetsgruppen har också gett flertalet konkreta idéer om kontakter genom gruppens nätverk. Detta har gett flera positiva och viktiga möten. Delar ur arbetsgruppen har varit med vid ett möte med företag som t ex Friskolan Ekhamra och Nimbus.

KUNSKAP OCH UTBILDNING

Kunskap om, förståelse och engagemang för våra hållbarhetsutmaningar är avgörande för att vi ska fortsätta utvecklas med en hållbar framtid som ledstjärna. Unescoutnämningen hjälper oss att uppnå detta då områdets uppdrag är att utvecklas till förebild för hållbart samhällsbyggande. Under 2016, prioriteras folkbildning, samarbeten med skolor och utbildningssektorn. Verksamhetens mål och resultat under 2016 var:

MÅL: Fler skolor i Biosfärområdet antar Biosfärutmaningen*:

Biosfärutmaningen genomfördes för andra gången under vårterminen 2016. Den är en gemensam utmaning för grundskolor inom Mariestad, Götene och Lidköpings kommuner. Syftet med Biosfärutmaningen är att lyfta fram effekten av att många gör något tillsammans. Årets tema var rörelse och demokrati. Den handlade om att ta fram lekar till skolgården eller skolsskogen. Stort fokus låg på framtagandet av leken. Denna gång bjöds skolor i andra biosfärområden in att delta. Skolklasser från fyra andra biosfärområden deltog varav tre internationella. Totalt deltog 28 skolklasser

från 17 olika skolor. I december hade vi en digital adventskalender med bidrag från utmaningen.

Under hösten hölls en kick-off för pedagoger för att lyfta idéer om 2017 års biosfärutmaning.

Ökning antal deltagande skolor i Biosfärområdet: 9 st (2015) – 17 st (2016)

MÅL: Skolor i andra biosfärområden antar Biosfärutmaningen:

I år deltog 4 skolor från 4 olika Biosfärområden i årets Biosfärutmaning. Det var det första året som skolor utanför vårt eget område bjöds in att delta.

Skolor från följande områden deltog:

- Blekinge Arkipelag - Sverige
- The Karst Biosphere Reserve (and the Rika River Basin) - Slovenien
- Achanakmar Amarkantak Biosphere Reserve - Indien
- The West-Estonian Archipelago Biosphere Reserve – Estland

Foto. Totalt 28 olika lekar skapades i 2016 års Biosfärutmaning. Skolklasser från både vårt eget biosfärområde och andra deltog. "Hitta kaninerna" -Filsbäcks förskola (tv) och "Falli" från Achanakmar Amarkantak Biosphere Reserve i Indien (th) är några av lekarna som togs fram till utmaningen.

MÅL: Fler miniambassadörer utbildas på fler förskolor:

Utbildningen för miniambassadörer riktar sig till förskolebarn i 5-6 åldern. Detta initiativ har varit mycket uppskattat och flera förskolor har anmält sitt intresse för att ha utbildningsdagar för miniambassadörer. Att utbilda miniambassadörer är ett sätt att skapa kunskap och medvetenhet om hållbarhetsfrågor på ett tidigt stadium. Det är

också en möjlighet att låta barnen lära känna naturen i närområdet och bli medvetna biosfärintvånare.

Vi har under året vidareutvecklat konceptet för miniambassadörer. Med stöd från John Hedins Stiftelse i Mariestad, har vi satt samman 5 st ryggsäckar som innehåller material och hjälpmedel för utomhuspedagogiska övningar. Ryggsäckarna kan lånas av förskolor som vill genomföra miniambassadörutbildningar. Vi har också haft en inspirationsdag om miniambassadörutbildningen för pedagoger i Mariestads kommun.

Under våren utbildades miniambassadörer från Sjötorps förskola samt från förskolor från Vinninga/Filsbäck. En utbildning arrangerades även för 44 asylsökande barn från Lundsbrunns kurort. Utbildningarna arrangerades på initiativ av biosfärambassadörerna själva.

Antal utbildade miniambassadörer under året: 76 st från 5 olika förskolor samt Lundsbrunns kurort.

Sedan 2012 har drygt 200 miniambassadörer utbildats. Vi har sökt medel för att utveckla miniambassadörverksamheten under 2017 och har beviljats 45 000kr genom John Hedins Stiftelse.

Foto. Inspirationsdagen i Sjötorp för pedagoger i förskolan blev lyckad. Deltagarna fick prova på olika aktiviteter som kan genomföras med barnen under en utbildning med miniambassadörer.

MÅL: Inspirationsföreläsningar för allmänheten bidrar till ökat engagemang och dialog om hållbarhetsutmaningar:

Biosfärområdet genomför långsiktigt en folkbildningssatsning som ska bidra till att öka kunskaperna om hållbarhetens förutsättningar, engagera fler i att aktivt medverka och ta initiativ, och därmed till utvecklingen av ett mera hållbart samhälle. Under 2016, med medel från John Hedins Stiftelse för Mariestad och i samarbete med sponsorer från näringslivet, genomfördes sex inspirationsföreläsningar, varav fem var riktade till allmänheten:

5/4 Daniel Mendoza: Grundare av tidskriften Good News Magasin "Nordens enda magasin som fokuserar på det positiva". Daniel Mendoza föddes i Uruguay på 1970-talet. Efter år på flykt hamnade han slutligen i Sverige år 1981. Trots en mörk bakgrund och tuff uppväxt präglad av våld och misär, valde han tron på framtiden och kärleken och att inte låta själ och sinnen förmörkas av sitt negativa bagage. I en tid då så många flyr från våld och förtryck för att söka trygghet och framtid i Sverige, delade han med sig av sin resa, och vad som fått honom att välja framtidstro och optimism. Föredraget inspirerade och gav insikter, som kan bidra till att vi som samhälle blir bättre rustade att möta globala utmaningar.

20/4 Seminarium om ekosystemtjänster i fysisk planering: Ekosystemtjänster är i ropet. Men hur kan man använda förståelsen av ekosystemtjänster för att bygga ett hållbart samhälle? Konkreta erfarenheter av hur förvaltning av ekosystemtjänster kan lägga grunden för samhällsplanering och hållbar utveckling presenterades. Inspiration inhämtades från Malmö genom *Annika Kruuse* som berättade hur Malmö stad fokuserar på grön innovation i det urbana rummet, där ekosystemtjänster som dagvattenhantering, klimatanpassning och förbättrad folkhälsa viktiga komponenter i stadens långsiktiga hållbarhet.

Även en internationell utblick gjordes då *Andy Bell*, verksamhetsledare för Biosfärområde North Devon i England, berättade om metoder för att förvalta ekosystemtjänster som bidrar till hållbar utveckling på olika sätt, till exempel genom att sälja kompensatoriska åtgärder men också genom att stödja en övergång till vedeldning för att skapa social hållbarhet.

Foto. Daniel Mendoza (tv) och Eva Gustavsson (th), två av föreläsarna som inspirerat under året i föreläsningsserien.

2/6 Urban Emanuelsson: Biosfärdagen firades på Kinnekulle med temat Biologisk mångfald. Under kvällen hölls ett föredrag av Professor Urban Emanuelsson, följt av fältföreläsningar med Eva Gustavsson och Stellan Sunhede som berättade om det unika växtlivet på Österplana hed och hur mångfalden formats genom historisk markhävd. Kvällen avslutades med fika och utdelning av Biosfärstipendiet. Ca 60 personer deltog.

10/9 Jan Fleischmann: Så påverkar världens rovdjur ekosystemen: En fartfylld färd till några av världens mest unika ekosystem där rovdjur som leopard, jaguar, vithaj och snöleopard har sin naturliga roll i ekobalansen. De är både beundrade och fruktade men alltfler inser deras värdefulla roll som turistattraktioner. Mariestadsfotografen Jan Fleischmann har sedan barndomen varit fascinerad av de hotade djuren och han har med sina kameror kommit flera av dem riktigt nära.

23/9 Jesper Caron: Inspirationsföreläsningen handlade om hur vi, utifrån de individuella förutsättningar vi har, kan göra medvetna val som genererar positiva effekter för oss, vår omgivning och planeten. Föreläsningen var mycket uppskattad. Vi hade ca 70 besökare i publiken. Förarbetet från vår sida innebar bl a flera samtal med inbjudan till sponsring för företagare i Mariestad. Resultatet blev att föreläsningkostnaden täcktes helt av sponsring fast det gav också positiva och stärkta kontakter med dessa delar av näringslivet. Vi fick också möjlighet att marknadsföra samarbetet mellan Biosfärområdet och näringslivet i sociala media samt genom annons i tidningen. Med detta visade vi tydligt för allmänheten, näringslivet och andra att vi kliver framåt gällande att få med näringslivet på tåget.

26/10 Ulrika Lindahl: Ansvarig för Test- och demonstrationsplats Mariestad berättade om satsningen för att utveckla världens första modellområde som demonstrerar hållbara transportlösningar.

Foto.Jesper Caron (tv) och Jan Fleischmann (th), två av föreläsarna som inspirerat under året i föreläsningsserien.

MÅL: Utvecklat internationellt kontaktnät för universitetsutbildningar:

Engagemang i internationell workshop om högre utbildningar, genom styrelseledamot fick Lars Runnquist, gav utvecklat internationellt kontaktnät för tvärvetenskapliga universitetsutbildningar i biosfärområden.

Biosfärambassadörer

Programmet för Biosfärambassadörerna startade vi under 2007 då informationsbehovet i området var mycket stort eftersom biosfärkonceptet då var relativt okänt i Sverige. Behovet av ambassadörer är fortfarande stort och under 2016 utbildades fler och en hedersambassadör utnämndes. Nu finns det sammanlagt 38 biosfärambassadörer för vårt område. Vår ambition är att fler ska få chansen att bli ambassadörer under kommande år.

Ambassadörerna har haft två nätverksträffar under året. Första träffen hölls i Kållands Åsaka och Mellby med historisk guidning och föreläsning om hur Skara stift arbetar med miljöfrågor. Andra träffen hölls i Ek där tema var återbruk, Fairtrade och kemikalieanvändning. Båda träffarna arrangerades av ambassadörerna själva. I slutet av varje år, berättar ambassadörerna vad de har gjort under året. Exempel på aktiviteter som ambassadörerna genomfört är utbildning av miniambassadörer, inspirationsträff för förskolor, information på SLU, och deltagande på LEADER-mässa.

Foto. Under året utbildades fyra nya Biosfärambassadörer, Judith Rieschl, Anna van de Tol, Metha Hallgren samt Ingemar Ulinder. Här på bild tillsammans med kursledaren och ambassadören Amanda Hessle.

MARKNADSFÖRING OCH SYNLIGGÖRANDE

Att synliggöra Biosfärområdet och skapa intresse för vår verksamhet. Det bidrar också till allmänhetens medvetenhet om att vi bor i ett modellområde för hållbar samhällsutveckling och nyfikenheten för dess innebörd väcks. Under 2016 var verksamhetens uppsatta mål och resultat:

MÅL: Trafikanter uppmärksammas på Biosfärområdet:

Biosfärkontoret och kommuninformatörer tog fram en skyltplan. Planen bereddes av kommunerna som därefter tog ställning i Kommunstyrelsen. En av tre kommuner ställde sig positiva till skyltplanen.

MÅL: Biosfärstipendium delas ut på Biosfärdagen:

I år var det femte gången som Vänerskärgrården med Kinnekulle delade ut ett biosfärstipendium på biosfärdagen den 2 juni. Av totalt fyra nominerade stipendiater, valde styrelsen att tilldela stipendiet till naturskyddsföreningen i Lidköping med motiveringen:

"Naturskyddsföreningen i Lidköping har bedrivit ett långsiktigt, lokalt arbete för att stärka den biologiska mångfalden på Kinnekulle, framförallt på Österplana hed och vall. Slåtterverk-samheten som föreningen bedrivit under 25 år, med främsta syfte att gynna den biologiska mångfalden, har även gett goda sociala effekter och skapat ett stort engagemang. Naturskyddsföreningen i Lidköping lyfter även betydelsen av ekosystemtjänster genom att skänka pengar till biodlare och belyser därmed vikten av att få fler pollinerande insekter i om-rådet. Naturskyddsföreningen i Lidköpings arbete för att gynna en hållbar utveckling i Biosfärområdet är värt att lyfta fram, som ett gott exempel och inspiration för andra föreningar eller enskilda personer ta egna initiativ."

Stipendiaten fick förutom blommor och diplom, en check av värde 6 000kr.

Foto. Håkan Petterson tog emot stipendiet som tilldelades Naturskyddsföreningen för sitt arbete med att gynna den biologiska mångfalden i Biosfärområdet.

MÅL: Kommunerna synliggör minst ett av sina projekt som gott exempel på hur man agerar i ett biosfärområde:

Götene kommun arrangerade Expedition Sörboleden. Arrangemanget riktades till ungdomar och syftade till att ge dem en chans att upptäcka, uppleva och utforska det unika området som numera är naturreservat. Under tre dagar i månads-skiftet juni-juli erbjöds prova på experiment inom konst, teater och filmskapande. Satsningen kunde genomföras tack vare ett arrangörsstöd från Västra Götalandsregionens kulturnämnd. Det var ett samarbete mellan Götene kommun, Lundsbrunns samhällsförening, Studieförbundet och Biosfärområdet.

Vid invigningen av ett nytt naturreservat för skogsmiljön vid Mariedalsån vid Dala kvarn, engagerades biosfärambassadörer.

Mariestads kommun visar tydligt att satsningen Test- och Demonstrationsplats Mariestad är en hållbarhets-satsning i linje med Unescoutnämningen genom att visa sambandet tydligt i kommunikation, t ex: *"Mariestad är en kommun där stora samhällsutmaningar som tuffa klimatmål, sårbar arbetsmarknad och behov av en industriell förnyelse, vänds till möjligheter. Vi är del av ett biosfärområde och därmed också ett modellområde för hållbar samhällsutveckling."*

Biosfärområdet synliggjordes i samband med sommarlovsaktiviteter i Mariestad. Vadsbo museum har vid flera tillfällen arrangerat småkrypsexpeditioner på Residensön Marieholm som lockat många nyfikna barn. Flera barn- och ungdomsaktiviteter genomfördes i och i närhet till Mariestads skärgård under ledning av biosfärmedlemmen och företagaren Peter Van der Tol. Barnen och ungdomarna fick möjlighet att vara med i skärgården och tälta, paddla och känna gemenskap. Sommarlovsaktiviteterna hade också ett inkluderande perspektiv med tanke på de många nya svenskar som anlämt. Peter Van der Tol är en av de företagare som genom sina aktiviteter gärna lyfter fram vikten av hållbarhet och Unescos biosfärutnämning genom t ex websida, broschyrer, samtal mm.

MÅL: Några prioriterade arrangemang i Biosfärområdet har ökad hållbarhetsprofilering:

På Returrundan arrangerade vi en Biosfärupplevelse tillsammans med Götene kommun och Forshems Gästgiveri. Spännande bilder och berättelser från olika biosfärområden i världen visades av fotograf Jan Fleischmann med temat -Så påverkar världens rovdjur ekosystemen. Efter föredraget fanns möjlighet att avnjuta en biosfärmeny med lokala smaker.

Inför och under Vänerveckan den 27 aug- 4 sept anordnade vi tillsammans med Vänermuseet och Naturskyddsförening en utmaning mot skolor i kommuner kring Vänern. Utmaningen var en fototävling som bestod i att ta foto på djur, växter och vatten med koppling till Vänern och lägga ut på Instagram. Broholmskolan i Lidköping blev den vinnande skolan.

För att belysa hållbarhetens sociala dimension, arrangerade vi en föreläsning med Jesper Caron i Trädgårdsskolans aula i Mariestad. Jesper Caron är specialiserad på humorträning, motivation, att hantera förändring och hur man skapar en arbetsmiljö

där människor trivs och är sugna på att leverera resultat. Inspirationsföreläsningen sker i samband med temaveckan "Rätt att synas" och Kultur & skördefesten i Mariestad. Föreläsningens innehåll handlar om att se – och agera – för att skapa positiva möjligheter.

MÅL: Designutställning visas på tre platser:

Studenter/Kursdeltagare på programmet Ledarskap i slöjd och Kulturhantverk vid Göteborgs Universitet formgav utställningen av bidrag till Biosfärområdets designtävling. Utställningen invigdes i samband med att Vadsbo museum öppnade sin nya permanenta utställning. Designutställningen har även visats i Centrumhuset i Götene och i Lidköpings Stadshus.

MÅL: Biosfärområdet synliggörs på minst ett event i varje kommun:

För att nå den breda allmänheten har Biosfärområdet synliggjorts under Returrundan på Kinnekulle, Kultur- och skördefesten i Mariestad, Nyföretagarmässan, LEADER-mässa, Vänerveckan och på Løjrommens dag i Spiken.

Synlighet i media

Under året har Biosfärområdet uppmärksammats i media, särskilt i samband med publika arrangemang, så som utdelning av biosfärstipendiet och föreläsningsserierna.

Extra mycket uppmärksamhet gavs också under årets Biosfärutmaning och när nya miniambassadörer utbildades.

Biosfärområdet har varit fokus för *minst* 45 artiklar i lokal och regional press.

Biosfärkontoret hade satellitkontor

En dag i veckan, under sex veckor innan jul, var biosfärkontoret på plats i något av biosfärkommunernas stadshus. Där hoppades vi på att få höra om hur kommunanställda och förtroendevalda bidrar till Biosfärområdets värdegrund. Dagarna var mycket givande då planerade och spontana möten gav inspiration och nya idéer.

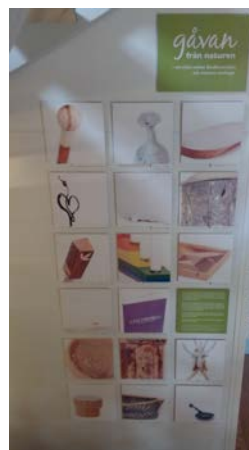

Foto. Designutställningen som har ställts ut på olika platser i Biosfärområdet under året.

Presentationer och föredrag

Biosfärkontoret får ofta förfrågningar om att hålla föredrag i olika sammanhang. Här uppges några av föredragen som hölls 2016: Rotary, Chalmers, SLU, Teknisk nämnd, Rebeckorna, Förskolans miljöombud i Mariestads kommun. Företagarna, Götene.

Hemsida, nyhetsbrev och social media

Sex nummer av vårt nyhetsbrev har under 2016 skickats till knappt 400 prenumeranter. Ingen stor ökning av antalet prenumeranter har skett under året. Biosfärområdet har även en Facebooksida i syfte att lyfta goda initiativ för hållbar samhällsutveckling och engagera fler. Vi uppdaterar Facebooksidan dagligen. Under året har vår Facebook-sida fått ytterligare drygt 230 nya följare vilket innebär totalt 761 "gillare" i dagsläget. Biosfärområdet finns också på Instagram där vi har 81 följare.

Gästskribenter

Under hösten 2016 lät vi gästskribenter skriva på våra facebook- och instagramkonton om olika inriktningar på hållbar samhällsutveckling. De var totalt 6 stycken. Det är både privatpersoner och företagare som varit gästskribenter.

Hållbarhet i praktiken – artikelserie

I vår serie "Hållbarhet i praktiken" möter du personer som på olika sätt i sin vardag eller i sitt yrke förhåller sig till hållbarhet i sin vardag. Under hösten har tre artiklar publicerats på vår hemsida och delats i sociala medier.

Lär om Biosfär

Under året har vi skapat ett program över föreläsningar och andra aktiviteter som tar upp hållbarhetsfrågor. Aktiviteterna har arrangerats av oss och andra organisationer och Lär om Biosfär var ett sätt att sammanställa och lyfta denna typ av aktiviteter i ett samlat program. Programmet har funnits upptryckta och i en digital kalender på vår hemsida och spridits i sociala medier.

Rapportförteckning

Under året har 4 rapporter publicerats. Samtliga finns att läsa i sin helhet på vår hemsida.

1. Skyltprogram
2. Biosfärambassadörernas aktiviteter 2015
3. Miniambassadörer 2015-2016
4. Folkbildningssatsning 2016

SÄRSKILDA HÄNDELSER

Avtackning av Ove Ringsby

Den 15 juni tackades Ove Ringsby för sin fina insats i Biosfärområdets tjänst. Ove har arbetat på Biosfärkontoret sedan augusti 2009 och varit en stark drivkraft för utveckling av hållbar besöksnäring, lokal medskaparanda, nätverksaktiviteter och Fiskeområde Vänern. Under sin tid på Biosfärkontoret har Ove varit projektledare för 14 externt finansierade projekt som omsatt 8,7 miljoner kronor i olika utvecklingsinsatser.

Biosfärområdets styrelse uppvaktade Ove med en gåva och blommor och utnämnde Ove till Hedersambassadör för Biosfärområdet. Avtackningen hölls på Trädgårdsmästeriet i Universitetsparken i Mariestad och samlade många människor som Ove samarbetat med under åren. De visade sin varma uppskattning. Vi önskar Ove stort lycka till på hans nya äventyr i en annan del av Sverige.

Foto. Avtackning av Ove Ringsby

Fjärde världskongressen för biosfärprogrammet

Den 15-18 mars hölls den fjärde världskongressen för Biosfärprogrammet. Kongressen samlade nära 1000 personer och under eventet hölls ett stort antal workshops och seminarier. Lars Runnquist deltog som representant för Biosfärområdets styrelse och Göteborgs Universitet, Institutionen för kulturvård. Lars engagerades i ett seminarium om högre utbildningar i biosfärområden och gav föredraget *Designing Interdisciplinary University Courses for Biosphere Reserves* (Design av tvärvetenskapliga utbildningar för biosfärområden) där han berättade om universitetets roll i vårt biosfärområde.

Nationella Biosfärdagen och utdelning av biosfärstipendiet

Nationella biosfärdagen, den 2 juni, är ett årligen återkommande event och en anledning för alla Sveriges biosfärområden att synas lite extra. Biosfärdagen firades på Kinnekulle med temat Biologisk mångfald. Under kvällen hölls ett föredrag av Professor Urban Emanuelsson, följt av fältföreläsningar med Eva Gustavsson och Stellan Sunhede som berättade om det unika växtlivet på Österplana hed och hur mångfalden formats genom historisk markhävd. Kvällen avslutades med fika och utdelning av Biosfärstipendiet. Ca 60 personer deltog.

Fiskeområde Vänern

Under första halvåret har Biosfärområdet lett processen kring uppstarten av ett nytt fiskeområde för hela Vänern. I slutet av juni överläts hela verksamhetsledningen till fiskeområdets nybildade ideella förening under ledning av LEADER Närheten.

Avslutade projekt

Under 2016 har följande projekt avslutats:

- Fiskeområde Vänern (uppdrag)
- Utbildning av Miniambassadörer
- Föreläsningsserie
- Utveckling av GULLD-fond

För mer information om enskilda projekt, se Biosfärområdets hemsida:

www.vanerkulle.se.

BILAGA: BEGREPPSORDBOK

Agenda 2030: Världens ledare har förbundit sig till 17 Globala Mål för att uppnå tre fantastiska saker under de kommande 15 åren. Att utrota extrem fattigdom. Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen. Att lösa klimatkrisen. Genom de Globala Målen för hållbar utveckling kan det här uppnås. I alla länder. För alla människor. Om målen ska fungera måste alla känna till dem. www.globalamalen.se

Biosfärområdets GULLD-fond: Fonden instiftades 2015 och har som ändamål att *”stödja enskilda och organisationer som i Biosfärområdets anda finner, skapar eller visar lokala lösningar på globala utmaningar i praktiken, så att goda förutsättningar skapas för kommande generationer att leva och verka i Biosfärområdet.”*

Biosfärutmaningen: En gemensam utmaning för grundskolor i Mariestad, Götene och Lidköpings kommuner. Syftet med Biosfärutmaningen är att lyfta fram *effekten av att många gör något tillsammans*. Även skolor från andra Biosfärområden både nationellt och internationellt bjuds in att delta. Biosfärutmaningen är årligen återkommande. Första utmaningen hölls 2015.

Ekosystemtjänster: De funktioner hos ekosystem som på något sätt gynnar människan, det vill säga upprätthåller eller förbättrar människans välmående. Det är tjänster vi får "gratis" av naturen som till exempel pollinerande insekter, vattenrening via våtmarker eller musslor, naturliga skadedjursbekämpare och att bördig jord bildas.

Fiskeområde: Jordbruksverket har utsett Biosfärområdet till ett Fiskeområde och därmed beviljat medel ur Europeiska fiskerifonden för perioden 2009-2015. Stödet ska användas till att utveckla området som helhet, skapa nya arbetstillfällen både inom och utanför fiskesektorn och framför allt bredda verksamheten. www.jordbruksverket.se

MAB = Man and the Biosphere Programme: Ett av Unesco's vetenskapliga program som arbetar globalt för att förbättra relationen mellan människor och deras livsmiljö. Biosfärområden ingår i Biosfärprogrammet som internationella modellområden för hållbar samhällsutveckling. www.biosfaromrade.se

Social Enterprise and Biosphere Reserves = Samhälls-entreprenörskap och Biosfärområden: Nätverk som syftar till att skapa förutsättningar för att utveckla företagande som har samhällsnytta som affärsidé, i biosfärområden i Europa och Asien.

Unesco = United Nation's Educational, Scientific and Cultural Organisation: FN's organ för utbildning, vetenskap och kultur.